

Atrium

— 4 —
Rok 2018

Magazín pre
kultúru bývania,
dizajn a architektúru

EXTRA
Osnovy snov
Čalúnený nábytok
a bytové
tkaniny

SARDÍNIA
Čas plný pôžitkov

ŠVAJČIARSKO
Čas umierania

PORTUGALSKO
Čas na prestávku

NEMECKO
Čas osvetenia

MOC VNÚTRA

JOHANNESBURG: PRIVEĽA INTERIÉRU MÔŽE PREPÓLOVAŤ ARCHITEKTÚRU
NARUBY. ZA OSIRENÝMI MŮRMI NAPLNO PLYNIE VNÚTORNÝ ŽIVOT

BÝVANIE

Pohodlie s plnou penziou: hoci tri vily sú súkromným majetkom jednej rodiny, vďaka priestorovej veľkorysosti a zjednoteniu v záhradnej šírave pôsobia, akoby šlo o prepychový hotelový rezort na pobreží.

Raj 2.0

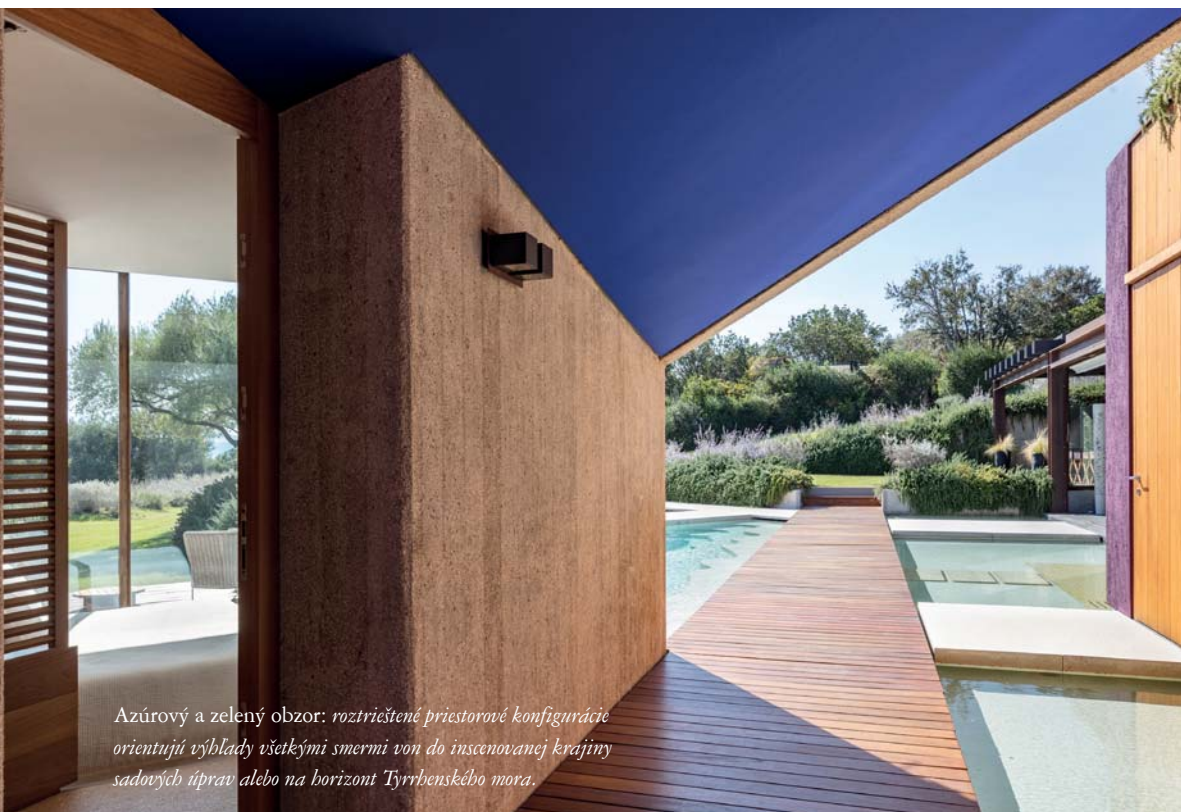
Trojica odlišných, a predsa vzájomne zosúladených víl
na pobreží Sardínie definuje architektonické kulisy
malého súkromného «raja na zemi».

Text: Michal Lalinský; Foto: Pino dell'Aquila (s láskavým dovolením Image Media Agency)

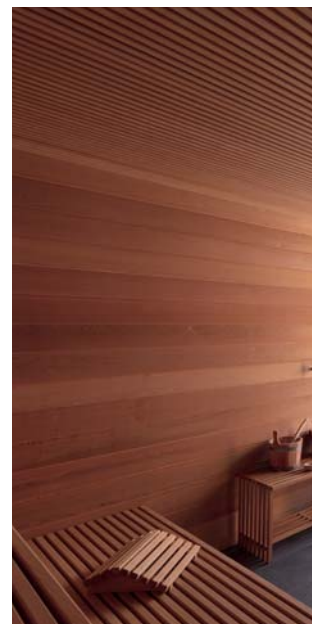

«Béton brut»: určujúcim stavebným motívom domov zo sedemdesiatych rokov je, pochopiteľne, obnažený surový betón typický pre štýl brutalistickej architektúry.

Azúrový a zelený obzor: roztrúsené priestorové konfigurácie orientujú výhľady všetkými smermi von do inscenovanej krajiny sadových úprav alebo na horizont Tyrrenského mora.

FERDINANDO FAGNOLA, ARCHITEKT: «Hravý účel prímorského domu ma prinútil k návrhu otvorenej architektúry – roztrieštenej do mnohých, tvarovo rozdielnych objemov.»

Blaženosť tela i mysle: neodmysliteľnou súčasťou «prázdninového sídla» sú všemožné atrakcie určené na relaxáciu – napríklad sauny či turecké kúpele.

Orchester foriem: na stavbe sa využíva bohatý repertoár stavebných výrazov – prísne geometrické objemy, vzletné organické krivky, vzdušné líniové štruktúry aj uzemňujúce monolity a celé spektrum farieb, textúr a materiálov.

*Komunikácia: osadenie stavieb do klesajúceho svahu
pobrežia umožnilo architektom rozvinúť vzťahy medzi
miestnosťami i samotnými vilami navzájom nielen
v horizontálnom, ale aj vertikálnom smere.*

Prechádzkové mólo: *pavilóny víl sú prepojené lávkami s povrchom exotického dreva iroko. V časti nazývanej «Motýľ» vedú prostriedkom bazéna.*

Hra na schovávačku: *pri pohľade z diaľky architektúra mizne, schováva sa v rafinovanej kamufláži do nepreniknuteľnej zelene okolitej krajiny.*

K eď ako architekt dostanete do ruky tromfy hneď na začiatku, a navyše ste pomerne zdatný hráč, nedá sa očakávať iné, len veľkolepá výhra na celej čiare. Spomenutými tromfmi máme na mysli priaznivé východiskové body ako fascinujúca, v nádhere neprekonateľná krajina Sardínie či zvodné, ničím neobmedzené zadanie prázdninovej rezidencie.

Rezervované pre «jet set»

Tri malebné vily, o ktorých bude reč, sa nachádzajú na jednom z pobrežných výbežkov neďaleko Costa Smeralda – prepychového dovolenkového raja na severovýchode Sardínie, dobre zapísaného najmä medzi celebritami a finančníkmi. Toto miesto – z hľadiska realitného trhu údajne najdrahšie v celej Európe – poslúžilo architektom Ferdinandovi Fagnolovi a Giannimu Francionemu na rozohranie štedrých zákutí sídelných víl ešte niekedy v sedemdesiatych rokoch. Ich ideový zámer vtedy vychádzal z mimetizmu (teda inšpiratívneho napodobňovania okolitej prírody), a zároveň z rozhodnosti výslednej formy. Túžili vytvoriť živé obytné «prostredie», organicky zasadené do «prostredia» prírody. Preto architektonické hmoty roztrieštili do neštruktúrovaných fragmentov, ktoré sa ako klíny zarezávajú do terénu, prepletajú s krajinou a miznú vo výdatnom rastlinstve sadoých úprav. Jednotlivé články domov definujú sériu otvorených vzťahov medzi vnútornými priestormi a krajinou.

Mätúce mimikry

V sedemdesiatych rokoch, keď architekti premysleli a rozpracovali stavbu víl, zožali veľký úspech nielen tým, že zužitkovali to najlepšie zo súdobej architektúry (ovplyvnenej rovnako poučkami povojnového modernizmu i rodiacej sa postmoderny), ale aj originálnou, pre kraj stredozemských letovísk netypickou formou, ktorá splyvala s prírodou. Pre Ferdinanda Fagnolu bolo dôležité, aby sa vily halili do diskretnej neviditeľnosti – zámerne sa chcel vyhnúť reprezentatívnej pompéznosti či prepychu foriem. Ponáranie do terénu mu poslúžilo na to, aby vily zamaskoval pred pohľadmi od pobrežia i mora. Jediné, čo vidno pri dialkových priehľadoch, je neustále kvitnúca zeleň oživená občasnými náznakmi vykúkajúcej architektúry. Chcel aj to, aby každá z víl mala vlastný štýl či iný spacialistický rys. Na každom kroku tak návštevník či obyvateľ naráža na iné detaily, formy, zákutia alebo priestorové dramaturgie – občas cíti trochu z Alvara Aalta, inde zas Luisa Barragána alebo Johna Lautnera – nie v napodobňovaní, ale v autorskom výklade ich filozofie.

Medzigeneračná výmena

Pôvodný koncept architektúry bol navrhnutý s dôrazom na úžitkovú stránku i veľkorysosť foriem, takže aj po štyridsiatich rokoch ostáva stále vitálny a zodpovedajúci súčasným nárokom. Menšia

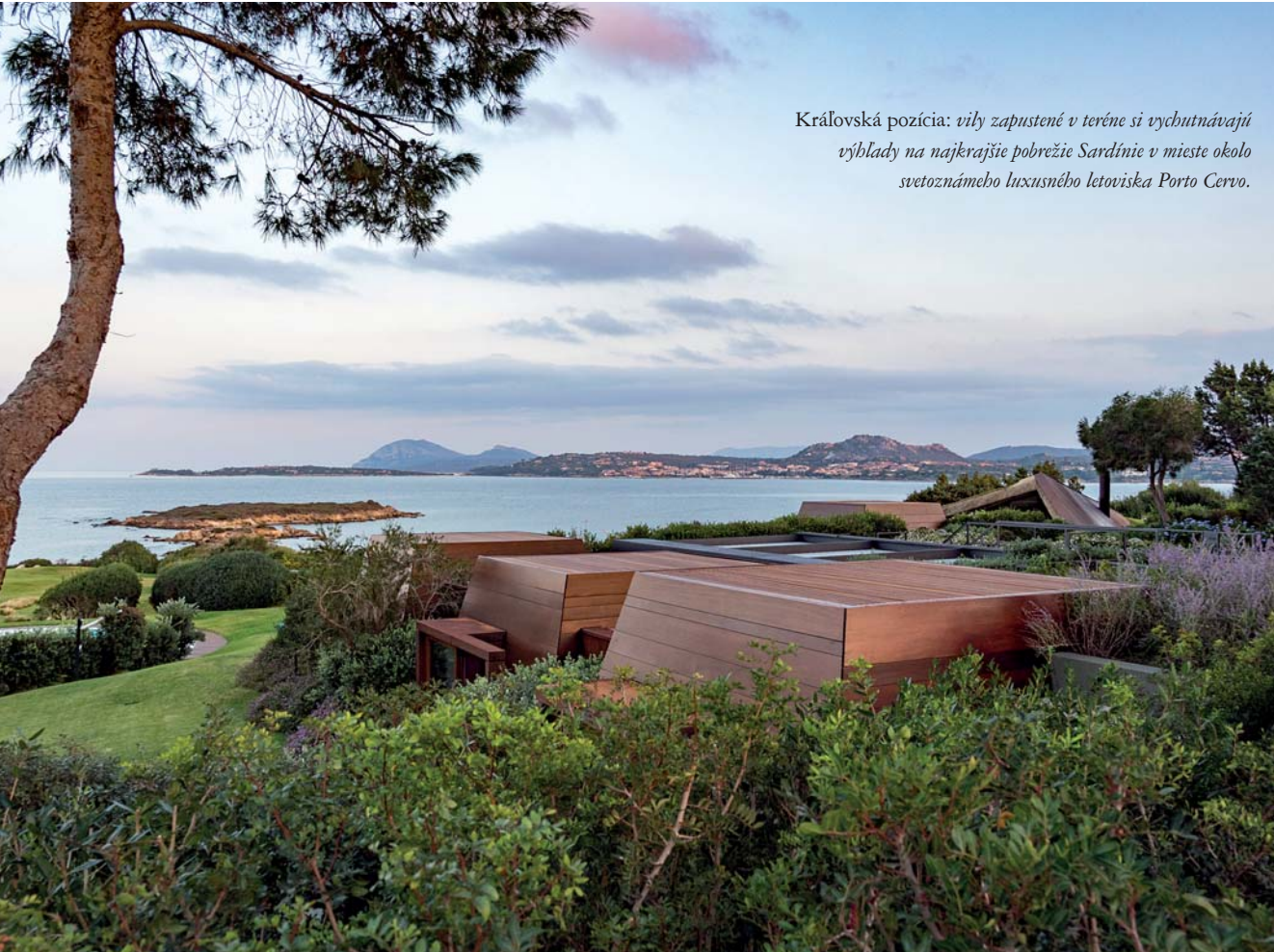
Dekonstrukcia: komplikované «dotrbanie» stavebného celku na franforce jednotlivých pavilónov umožnilo vytvárať v interiéri zaujímavé scény – na bony vzdialené konvenčným škatuliam ortogonálnych stien.

Okná dokorán: štedré dimenzie sklených fasád umožňujú «bezšvíkové» prepojenie domu s okolitým exteriérom – presne tak, ako sa na prímorskú architektúru patrí.

rekonštrukcia, ale najmä dotvorenie celkovej vízie komplexu spôsobilo, že napriek veku pôsobí naozaj aktuálne. Vďaka novému majiteľovi, ktorý v roku 2011 skúpil všetky tri vily a okolité pozemky, mohol byť areál zjednotený do uceleného organizmu tak, ako bolo zamýšľané na začiatku. Majiteľ chcel pridať pár nových funkcií, a najmä oddychové či športové zákutia v záhrade tak, aby celok získal ten správny prázdninový esprit. Požiadal architekta Ferdinanda Fagnolu, ktorý si počas štyridsaťročnej kariéry vybudoval meno najmä ako scénograf výstav, aby dokončil, čo v sedemdesiatych rokoch začal a dohliadol na rekonštrukciu. Na pomoc si zavolať kolektív mladých architektov sústredených v ateliéri PAT. Chcel zužitkovať najmä ich skúsenosti s holistickým prístupom k dizajnu a záväzok prispievať k udržateľnosti architektúry. Spoločným úsilím sa architekti – ten pôvodný, aj noví – pokúsili čo najviac zachovať podstatu pôvodného návrhu. Výsledok rozpráva príbeh, ktorý sa rozprestiera v čase a osciluje v konfrontácii medzi dvoma generáciami návrhárov. Zásahy mladých tvorcov – najmä implementácia najnovších technológií, osvieže-

Kráľovská pozícia: vily zapustené v teréne si vychutnávajú výhľady na najkrajšie pobrežie Sardínie v mieste okolo svetoznámeho luxusného letoviska Porto Cervo.

nie dizajnerskeho repertoáru v nábytku, občasné «mejkap» farieb či aranžované zákutia sú skvelými dôvetkami, ktoré naplno vyzdvihujú jednu z najoriginálnejších a donedávna pozabudnutých prác talianskej povojnovej architektúry.

Jednotka, dvojka, trojka

Prvá vila, nazvaná jednoducho «č. 1», je ústredným bodom celého komplexu. Zahŕňa spálne, kuchyňu a hlavný obytný priestor ako kontinuum interiéru a exteriéru. Číslo 2 má prezývku «Motýľ» a obsahuje hosťovské spálne či trakt s relaxačnou výbavou – malé kúpele so saunou, oddychovú miestnosť a podlhovastý bazén. Vila číslo 3 (teda «Teleskop») pribudla do ansámblu ako posledná. Prirodzene nadväzuje na «jednotku». Spája ju nové schodisko a systém chodníkových mól. Tu je zariadenie novej jedálenskej časti a obývacej izby, ďalšie hosťovské izby a dokonca malá učebňa s dielnou určenou na vzdelávaciu a oddychovú aktivitu ako maľovanie, modelovanie či jazykové kurzy. Takto zameraný nový priestor si vyžiadala majiteľka, a súčasne podporovateľka škôl Montessori.

«Dvojka» je výsledkom nahromadenia troch odlišných prvkov, ktoré v pôvodnom projekte niesli rozdielne funkcie. Bola podrobená najväčším rekonštrukčným zásahom. Jedna z jej stavebných častí bola doslova odseknutá (tam, kde dnes vedie dlhý koridor s dreveným «chodníkom»). Cenný objem stavby bol obetovaný v mene osového zaistenia vily do centrálného nádvorja so storočným olivovníkom a bazénmi.

Osová kompozícia je kľúčovým prvkom inovovaného návrhu a definuje pozdĺžne priehľady i meniacu sa podobu scenérií.

Brutalistické schránky

Nadväznosť stavebného výrazu drží všetky časti areálu pokope. Určujúcim artikulačným prvkom architektonicko-krajinárskeho organizmu je obnažený betón ako prominentný materiál brutalizmu sedemdesiatych rokov. Vyníma sa v exteriéri rovnako ako v interieri, kde reťazí stropy so stenami v sochársky monolitických štruktúrach. Občasné nátery sýtych farieb sú využité ako protikladné kontrasty k neutrálnej cementovej tonalite betónu a k surovým častiam z ocele. Materiály a ich použitie sa vždy vzťahujú na určitú funkciu. Napríklad v obývačke alebo detských izbách siahli architekti po podlahe z korku. Bavlnené koberce v spálňach zas dodávajú potrebnú intimitu či útulnosť. Mozaiky, syntetické kompozity, exotické drevo iroko, rôzne typy kameňov, «Corten», ocelové časti, a najmä spomínané všadeprítomné betónové textúry s viditeľnými odtlačkami po debnení sú citlivo rozvinuté tak, že komunikujú vo vzájomnej harmónii. Obytné priestory organizované v otvorených alebo uzatvárajúcich sa skladbách vymedzujú funkčné členenie celého areálu. Rodine majiteľov aj ich hosťom to umožňuje prežívať pokojné časy voľna podľa želania v súkromí alebo, naopak, v pohostinskej nálade a zábave pri športe, rekreácii alebo nad dobrým jedlom. Skrátka v rajskej idyle.

Podľa potreby: zložité priestorové usporiadanie umožnilo architektom vytvárať zákutia rôznej miery intimity – od celkom uzavretých nádvorí s relaxačnými bazénmi až po otvorené terasy určené na zábavu.

Tri obytné vily na Sardínii
Costa Smeralda, Sardínia, Taliansko
 Architektúra: Ferdinando Fagnola + PAT. architetti
 associati (Luca Rocca, Jacopo Testa, Francesca Thièbat,
 Andrea Veglia, Benedetta Veglia), patdesign.it

FERDINANDO FAGNOLA + PAT. ARCHITEKTI

Ferdinando Fagnola sa narodil v Turíne v roku 1946. Ako šéf architektonickej kancelárie rozvíja tvorivú prácu viac ako 40 rokov – pracoval a stále pracuje najmä na zákazkách súkromných obytných rezidiencií a výstavníckych koncepcií pre múzeá či galérie.

Kolektív architektov založil kanceláriu PAT. so zameraním na architektúru a urbanizmus v roku 2006. Sústredí sa na integrovanie dizajnu ako nástroja na vytváranie udržateľných budov, efektívne využitie materiálov a energií. Diela z ateliéru PAT. získali niekoľko ocenení doma či v zahraničí, boli vystavené na viacerých prebliadkach, okrem iného na 10. Architektonickom bienále v Benátkach, na bienále Rizoma či prebliadke PLEA v Los Angeles.